

Олександр Петрович БОГОМАЗ

аспірант, Державний біотехнологічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6761-2288>e-mail: snurnikovs@ukr.net**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

У статті обґрунтовано концептуальні засади розвитку бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством за умов цифрової трансформації, сталого розвитку та зростання потреби у достовірних фінансових і нефінансових даних. Розкрито зміну ролі обліку від ретроспективної реєстрації операцій до інтегрованої аналітичної підсистеми, що забезпечує підтримку управлінських рішень, оцінювання ризиків, ESG-звітності та стратегічний контроль. Узагальнено наукові підходи до застосування облікових інформаційних систем, цифрових технологій, ERP, BI-аналітики та модулів сталого розвитку. Проведено порівняльний аналіз восьми IT-компаній за критеріями цифрової зрілості, прозорості управління, розкриття корпоративної відповідальності й потенціалу інтеграції фінансових і нефінансових показників. Запропоновано концептуальну модель інтеграції обліку в інформаційну систему підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік, інформаційна система, цифровізація, ERP, BI-аналітика, ESG, IT-компанії

Стаття надійшла 26.04.2026

Статтю прийнято 16.05.2026

Статтю опубліковано 29.05.2026

ВСТУП

У сучасних умовах бухгалтерський облік дедалі менше може розглядатися лише як інструмент документування фактів господарського життя. Цифровізація економіки, поширення ERP-платформ, хмарних сервісів, BI-аналітики, штучного інтелекту (ШІ) та зростання вимог до ESG-розкриттів зумовлюють переорієнтацію обліку на забезпечення інформаційних потреб стратегічного управління підприємством.

Особливої актуальності ця проблематика набуває для підприємств IT-сфери, оскільки вони одночасно є користувачами та розробниками цифрових рішень. Для таких компаній інформаційна система управління формується навколо даних про проекти, клієнтів, персонал, якість сервісів, кібербезпеку, екологічні ініціативи, соціальні програми та корпоративне управління. Водночас відкриті матеріали IT-компаній свідчать про нерівномірність рівня формалізації ESG-розкриттів і різну глибину інтеграції фінансової та нефінансової інформації.

Отже, наукова проблема полягає у необхідності уточнення концептуальних засад обліку як центральної інформаційної підсистеми управління підприємством. Такий підхід передбачає поєднання класичних принципів бухгалтерського обліку з цифровими технологіями, управлінською аналітикою та вимогами сталого розвитку. Без цього облік ризикує залишитися фрагментарним джерелом ретроспективної інформації, тоді як сучасне управління потребує оперативних, структурованих і верифікованих даних для прийняття рішень у режимі, близькому до реального часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У науковій літературі останніх років сформувалося кілька взаємопов'язаних напрямів дослідження. Перший напрям стосується цифрової трансформації обліку та аудиту. К. Янковська розглядає цифрову трансформацію обліку й аудиту на основі сучасних інформаційних систем та наголошує, що традиційні підходи втрачають ефективність через зростання обсягів даних і потребу в оперативному прийнятті рішень [1]. В. Шепелюк та ін. аналізують тенденції, виклики й безпекові

імперативи цифровізації обліково-аналітичних процесів в Україні у 2020–2025 рр., акцентуючи на кіберризиках, захисті даних і необхідності інтеграції цифрових платформ [2].

Другий напрям пов'язано з трансформацією професійної ролі бухгалтера. А. Кістер зазначає, що бухгалтер майбутнього має виконувати не тільки реєстраційні функції, а й функції аналітика, інтерпретатора даних і учасника стратегічного управління [3].

Третій напрям охоплює взаємозв'язок цифрових облікових систем і звітності зі сталого розвитку. А. Муліawan та ін. доводять, що поєднання цифрових облікових систем і прозорості звітності зі сталого розвитку позитивно впливає на операційну ефективність та довіру інвесторів [4]. І. Troshani та N. Rowbottom досліджують інфраструктуру інформаційного забезпечення корпоративної звітності зі сталого розвитку і підкреслюють, що якість ESG-даних залежить не лише від стандартів, а й від організаційних процедур, технічних рішень і внутрішніх практик формування інформації [5]. R. Barker концептуалізує корпоративну звітність зі сталого розвитку як систему, що має бути пов'язана з фінансовою звітністю та управлінськими рішеннями [6].

Четвертий напрям стосується впливу новітніх технологій на облік. К. Asare та ін. у бібліометричному дослідженні показують, що ERP, хмарні платформи, ШІ, блокчейн і аналітика даних стають ключовими технологічними домінантами сучасного обліку для сталого розвитку [7]. N. Neigoukh пов'язує якість інформаційних систем управлінського обліку з корпоративною сталістю, що підтверджує важливість не тільки наявності даних, а й їх структурування та придатності для управлінського застосування [8].

Водночас у наукових працях недостатньо комплексно розкрито питання інтеграції бухгалтерського обліку, ERP-середовища, BI-аналітики та ESG-модулів в єдину інформаційну систему управління підприємством. Саме цей аспект визначає наукову нішу статті.

МЕТА статті – дослідження концептуальних засад розвитку бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством та оцінювання прак-

тичних проявів цифрової й ESG-зрілості на прикладі восьми IT-компаній.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні застосовано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення – для систематизації наукових підходів до ролі обліку в інформаційній системі управління підприємством; аналізу і синтезу – для визначення функцій обліку та напрямів його трансформації; системного підходу – для розгляду бухгалтерського обліку як інтегрованої підсистеми управління; порівняльного аналізу й контент-аналізу – для оцінювання цифрової та ESG-зрілості IT-компаній на основі відкритих корпоративних матеріалів.

РЕЗУЛЬТАТИ

Інформаційна система управління підприємством є комплексом організаційних, методичних, технічних і програмних засобів, які забезпечують формування, оброблення, зберігання, передачу та використання інформації для управлінських рішень. В межах такої системи бухгалтерський облік виконує роль базового джерела формалізованих даних про ресурси, зобов'язання, доходи, витрати, результати діяльності та ризику.

Концептуально облік в інформаційній системі управління підприємством доцільно розглядати у трьох площинах: як реєстраційну систему, що забезпечує доказовість і достовірність даних; як аналітичну систему, що формує інформацію для планування, контролю й оцінювання ефективності; як комунікаційну систему, що забезпечує розкриття фінансових і нефінансових показників для внутрішніх та зовнішніх користувачів (табл. 1).

Для прикладної перевірки запропонованого підходу проведено порівняльний аналіз восьми IT-компаній: SoftServe, EPAM, GlobalLogic, N-iX, Intellias, ELEKS, Sigma Software та DataArt. Аналіз базується на відкритих корпоративних матеріалах, наявності публічних ESG/CSR-розкриттів, позиціонуванні компанії стосовно

AI, cloud, data analytics, digital engineering, а також на ступені прозорості інформації для стейкхолдерів [9-11] (табл. 2).

Оцінки у табл. 2 мають експертно-аналітичний характер і відображають не внутрішні закриті дані підприємств, а рівень публічної цифрової та ESG-зрілості, що може бути ідентифіковано за відкритими матеріалами. Найвищі позиції за цифровою зрілістю займають EPAM та SoftServe, що пояснюється активним позиціонуванням у сферах AI, cloud engineering, data analytics та цифрової трансформації. Водночас ESG-зрілість є більш диференційованою: наявність технологічної експертизи не завжди означає однаково високий рівень формалізованого нефінансового розкриття.

У табл. 3 узагальнено основні напрями, за якими бухгалтерський облік має трансформуватися в межах сучасної інформаційної системи управління підприємством. Її зміст відображає перехід від традиційного розуміння обліку як системи фіксації господарських операцій до його трактування як інтегрованої інформаційно-аналітичної підсистеми, здатної забезпечувати потреби оперативного, тактичного та стратегічного управління. У цьому контексті бухгалтерський облік уже не може обмежуватися лише формуванням фінансової звітності за результатами минулих подій, оскільки управлінське середовище потребує своєчасної, структурованої та придатної для аналізу інформації.

Отже, дані табл. 3 дають підстави стверджувати, що трансформація бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством має комплексний характер. Вона охоплює не лише технологічне оновлення облікових процесів, а й зміну самої методології роботи з даними. Сучасний облік повинен забезпечувати інтеграцію фінансових, управлінських і нефінансових показників у єдиному інформаційному середовищі, що сприятиме підвищенню прозорості діяльності підприємства, обґрунтованості управлінських рішень і формуванню передумов для його сталого розвитку.

Таблиця 1 – Концептуальні функції обліку в інформаційній системі управління підприємством (узагальнено автором на основі [5-10])

Функція	Зміст	Інформаційний результат	Управлінське значення
Реєстраційна	Фіксація господарських операцій	Первинні дані, реєстри, фінансова звітність	Доказовість та контроль операцій
Аналітична	Групування й інтерпретація показників	KPI, бюджети, управлінські звіти	Оцінювання ефективності процесів
Контрольна	Перевірка відповідності процедур і результатів	Відхилення, ризику, контрольні сигнали	Попередження втрат і помилок
Стратегічна	Інтеграція фінансових та ESG-даних	Інтегрована інформація для рішень	Підтримка сталого розвитку

Таблиця 2 – Порівняльна оцінка цифрової та ESG-зрілості IT-компаній (узагальнено автором на основі [10-11])

Компанія	Публічна ESG/CSR інформація	AI / Data / Cloud орієнтація	Прозорість управління	Оцінка цифрової зрілості	Оцінка ESG-зрілості
SoftServe	висока	висока	середня	95	82
EPAM	висока	висока	висока	98	88
GlobalLogic	середня	висока	середня	90	70
N-iX	середня	висока	середня	87	68
Intellias	висока	висока	середня	89	76
ELEKS	середня	висока	середня	85	65
Sigma Software	висока	висока	середня	91	79
DataArt	середня	висока	середня	84	66

Таблиця 3 – Напрями розвитку обліку в інформаційній системі управління підприємством (розроблено автором)

Напрямок	Поточна проблема	Необхідне рішення	Очікуваний результат
ERP-інтеграція	Фрагментарність даних	Єдина база фінансових, проєктних і кадрових даних	Оперативна управлінська звітність
BI-аналітика	Низька швидкість інтерпретації	Дашборди КРІ та прогностичні моделі	Підвищення якості рішень
ESG-облік	Нестандартизовані нефінансові показники	ESG-реєстри та внутрішні методики	Підготовка до інтегрованої звітності
Внутрішній контроль	Ризики помилок і дублювання	Автоматизовані контрольні процедури	Зменшення ризиків і втрат
Цифровий аудит	Обмеженість вибіркового перевірок	Аналіз повних масивів даних	Вища доказовість аудиту

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження встановлено, що концептуальні засади обліку в інформаційній системі управління підприємством мають ґрунтуватися на інтеграції фінансової, управлінської та нефінансової інформації. Бухгалтерський облік у цифровому середовищі виконує не лише реєстраційну, а й аналітичну, контрольну, комунікаційну та стратегічну функції. Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що сучасні дослідники розглядають цифрову трансформацію обліку через призму ERP-систем, BI-аналітики, III, ESG-звітності та сталого

розвитку. Водночас недостатньо опрацьованим залишається питання побудови єдиної концептуальної моделі інтеграції обліку в інформаційну систему управління підприємством. Порівняльний аналіз восьми ІТ-компаній показав, що цифрова зрілість досліджуваних підприємств є високою, однак ESG-зрілість має різний рівень формалізації. Це підтверджує необхідність розвитку нефінансового обліку, ESG-регламентів, внутрішніх показників сталого розвитку та інтегрованої звітності.

References

1. Yankovska K. Digital transformation of accounting and audit based on modern information systems. *Bulletin of Lviv National Environmental University. Series: Economic Sciences*. 2025. No. 32. pp. 50–57. DOI: 10.31734/economics2025.32.050 (in Ukrainian).
2. Shepeliuk V., Sadovska I., Nazarova I., Rybiantseva O. Digital transformation of accounting and analytical processes in Ukraine: Trends, challenges, and security imperatives (2020–2025). *Economics, Finance and Management Review*. 2025. No. 3. pp. 58–66. DOI: 10.36690/2674-5208-2025-3-58-66 (in Ukrainian).
3. Kister A. Challenges and role of the accountant of the future. *Herald of Economics*. 2025. № 3. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu/article/view/1730>
4. Muliawan A., Putri A.D., Saputra H.Y. The impact of sustainability reporting and digital accounting systems on corporate financial performance. *Dinasti Accounting Review*. 2024. URL: <https://dinastires.org/DAR/article/view/1816>
5. Troshani I., Rowbottom N. Corporate sustainability reporting and information infrastructure. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2024. Vol. 37, № 4. pp. 1209–1239. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/AAAJ-01-2022-5644/full/html>
6. Barker R. Corporate sustainability reporting. *Accounting and Business Research*. 2025. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0278425424001030>
7. Asare K.N. et al. Digital Transformation in Accounting for Sustainable Development: Mapping the Intellectual Structure. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2025. Vol. 9. № 4. URL: https://armgpublishing.com/wp-content/uploads/2026/01/FMIR_4_2025_1.pdf
8. Neiroukh N. Information Systems Quality and Corporate Sustainability. *Systems*. 2025. Vol. 13, № 7. Article 537. URL: <https://www.mdpi.com/2079-8954/13/7/537>
9. IFRS Foundation. IFRS Sustainability Disclosure Standards. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/ifrs-sustainability-standards-navigator/>
10. Global Reporting Initiative. GRI Standards. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/>
11. European Commission. Corporate sustainability reporting. European Sustainability Reporting Standards. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

Oleksandr BOHOMAZ

postgraduate student, State Biotechnological University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-6761-2288>

e-mail: snurnikovs@ukr.net

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF ACCOUNTING IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT INFORMATION SYSTEM

The paper substantiates the conceptual foundations of accounting development in the enterprise management information system under the conditions of digital transformation, sustainable development and increasing demand for reliable financial and non-financial data. The relevance of the study is determined by the transformation of accounting from a retrospective registration mechanism into an integrated analytical subsystem that supports management decision-making, risk assessment, ESG reporting and strategic management. The paper systematizes scientific approaches to accounting information systems, sustainability reporting infrastructure and digital technologies in enterprise management. Special attention is paid to the integration of accounting, management accounting and non-financial indicators within a single data environment that ensures transparency and analytical usefulness. A comparative analysis of eight IT companies, namely SoftServe, EPAM Systems, GlobalLogic, N-iX, Intellias, ELEKS, Sigma Software and DataArt, was conducted according to publicly observable criteria: sustainability or corporate responsibility disclosure, use of digital solutions in business positioning, cloud and AI orientation, governance transparency, and potential integration of financial and non-financial data. The results demonstrate that IT companies have a high level of digital maturity, while the maturity of ESG disclosure differs significantly. A conceptual model of accounting integration into the enterprise management information system is proposed. It combines accounting data, management accounting, ERP platforms, BI analytics, ESG modules and strategic decision-making. The practical value lies in identifying directions for transforming accounting into a data-driven management subsystem capable of ensuring transparency, accountability and sustainable business development.

Keywords: accounting, accounting information system, digitalization, ERP, BI analytics, ESG, sustainable development, IT companies